

основные компоненты характеристики личности автора, сосредотачивается внимание на мотиве «критики автора».

Ключевые слова: журнальная рецензия, современная историческая рецензия, оценочная информация, микротема «автор книги», лексико-грамматическая модель.

Levchuk Iryna. Peculiarities of Lexical and Grammatical Models of the Micro Topic «Book's Author» in Modern Historical Edition Notice Abstract.

This article deals with the peculiarities of lexical and grammatical models of one of the main micro topics of the edition notice abstract, «book's author». It has been defined that this micro topic differs by a large number of motives and their modification within the structure of publicistic and scientific style. The following main constituents of the micro topic have been distinguished: a) the data about the author of a particular paper; b) a reviewer's attitude towards a definite author (his evaluative characteristics, his level of knowledge concerning the topic, skills and scientific achievements, critical remarks and suggestions. The main components of the characteristics of author's personality have been analyzed. Extensive attention has been paid to the motive of «author's criticism».

Key words: magazine edition notice abstract, modern edition notice abstract, evaluative information, micro topic «book's author», lexical and grammatical model.

УДК 811.161.2'367.3

Світлана Марцин

БЕЗСПОЛУЧНИКОВІ СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ ПРОЗОВИХ І ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

У статті описано функції всіх видів і підвидів безсполучникових складних речень, використовуваних елементами художньо-образної системи прозових і поетичних творів. Як стилістичний засіб поетичного і прозового твору безсполучникові складні речення не поступаються іншим типам складних речень. Подібно до них у художньому викладі вони набувають естетичної ролі, а саме – художнього опису подій, явищ, осіб. Успішному використанню їх у цій функції сприяють стилістичні властивості, зумовлені невживаністю граматичного показника зв'язку предикативних частин – сполучника. Його відсутність надає висловленню напруги, експресивності в зображенні описів природи, передання життєвих подій, людських відчуттів, переживань.

Ключові слова: безсполучникові складні речення, художній стиль, поетичні і прозові твори, художній засіб, стильові ознаки, стилістичні риси.

Постановка наукової проблеми та її значення. Заперечення традиційного уявлення про безсполучникові складні речення як сполучникові тільки без сполучників, висловлене російським синтаксистом М. С. Поспеловим [6], знайшло підтримку в працях українських і російських мовознавців другої половини ХХ ст. У 80-ті роки було опубліковано ряд монографій, присвячених доведенню окремого місця безсполучникових складних речень у теорії складного речення. С. І. Дорошенко здійснив це на матеріалі української мови, обґрунтувавши самостійність типу безсполучникових речень і запропонувавши класифікацію цих структур, незалежну від складносурядних і складнопідрядних речень [2]. Є. М. Ширяєв, спираючись на дані російської літературної мови та розмовного мовлення, зробив спробу довести, що інтонація в аналізованих конструкціях виконує особливу синтаксичну функцію – активізує смислові відношення безсполучниково поєднаних предикативних частин [8].

У посібнику Д. І. Ізаренкова [4] розглянуто граматичну будову, семантичний план, комунікативний аспект, на основі яких створюються різні види безсполучникових складних висловлень. Ці праці сприяли зміцненню погляду на безсполучникові складні речення, які не можуть розглядатись у межах складносурядних і складнопідрядних, оскільки не всі відношення предикативних частин у них знаходять повторення в сполучникових складних реченнях, як і не всі складносурядні і складнопідрядні можливі у безсполучниковому вираженні. Це, однак, не заперечує співвіднесеність окремих безсполучникових речень зі складносурядними і складнопідрядними, які вступають у синонімічні відношення. Ці спостереження збагатили теоретичні засади безсполучниковості складних конструкцій, але не розв'язали всіх проблем, актуалізованих сучасним мовознавством у комунікативному підході до їхнього вивчення, а також у стильовому й стилістичному аспектах, що залишилася поза полем зору сучасних дослідників.

Аналіз досліджень цієї проблеми. У художньому стилі об'єктивна реальність подається через суб'єктивне сприйняття і відтворення митцем. У цьому його своєрідність. У ньому діють специфічні вимоги красного письменства як жанру мистецтва. Кожна мовна одиниця в ньому має бути елементом створення образу. У задоволенні цих вимог мовні елементи всіх рівнів стають виразниками художності. Їхнє стильове призначення – функціонувати в художньо-образній

системі, в якій стилістичне й естетичне виступають як тотожні категорії [3, с. 120].

Кожний художній твір – це, з одного боку, мовний документ, що є втіленням певного стилю, а з другого – документ естетичний, що відображає певне життєве явище [5, с. 136]. Письменник прагне живописати лексичними засобами, передавати словесними образами конкретний чуттєвий світ: багатопланове змалювання природи, передання життєвих подій, людських відчуттів.

Мета і завдання статті. Мета дослідження – проаналізувати поширеність кожного з видів і підвидів безсполучникових складних речень як елементів художньо-образної системи прозових і поетичних творів, окреслити нове в їх будові і функціонуванні. Завдання статті – описати функції всіх видів і підвидів безсполучникових складних речень як стилістичного засобу.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Як стилістичний засіб поетичного і прозового твору безсполучникові складні речення не поступаються іншим типам складних речень. Подібно до них у художньому викладі вони набувають естетичної ролі, а саме – художнього опису подій, явищ, осіб. Успішному використанню їх у цій функції сприяють стилістичні властивості, зумовлені невживаністю граматичного показника зв'язку предикативних частин – сполучника. Його відсутність надає висловленню напруги, експресивності в зображенні змальовуваних переживань. Особливо відчутно це в поезії, пор. у Т. Шевченка:

Зійде сонце – утру сльози, – Ніхто й не побачить. Образна вартість фрази незаперечна. Лаконічно, дохідливо, логічно побудований малюнок. Не поступається йому й образ, пов'язаний із змалюванням природи: *Небо зорі у воду сіє, Я у пригорщу їх ловлю...* (В. Симоненко).

Як елементи, етимологічно пов'язані з усним мовленням, безсполучникові складні речення стають органічними в мовленні персонажів прозових творів. Усне спілкування, як відомо, будується на коротких фразах, припускає еліпси, безсполучниковість. Відтворюваний у прямій мові динамізм усного мовлення забезпечує правдивість у змалюванні дійових осіб. Він дає себе відчутти в зіставленні з різноструктурними будовами простих і складних речень, ужитими в цьому ж контексті. Наприклад, у діалозі з твору М. Коцюбинського «Фата моргана» майстерно вжиті деякі синтаксичні засоби розмовного стилю, серед яких помітну роль відіграють безсполучникові

складні утворення. Вони логічно вплетені в розмову, формують роздуми героя. Діалог цей такий:

– *О! О! А нащо ж ви радите оддати Гафійку в найми?*

– *Раджу. Однаково пропаде дівка. Наїсть, нап'є вдома, тоді ж гірше буде. А їй одна доля: найми. Думаєш – возьме хто бідну? Посивіє дівкою. Наймай, коли люди трапляються. Завтра ж одведеш в Ямище до економа, добрий панок, щоб йому черви язик сточили. Що ж, будемо сватами? Того тебе й кликав до Менделя.*

– *Не кажіть мені про те, не люблю. Я й в мислі не мав такого.*

Природність усного мовлення відчутна в кожній фразі. Письменник досяг стилістичної мети: правдиво відтворив спілкування героїв. У відповіді Хоми Гудзя на запитання Андрія Волика є односкладні (*Раджу*), неповні (*Посивіє дівкою*), питальні (*Що ж, будемо сватами?*) речення, характерні для розмовного мовлення. Поряд з ними ужито чотири безсполучникові складні структури: *Наїсть, нап'є вдома, тоді ж гірше буде. А їй одна доля: найми. Думаєш – возьме хто бідну? Завтра ж одведеш в Ямище до економа, добрий панок...* і лише дві – складнопідрядні: *Наймай, коли люди трапляються. Завтра ж одведеш в Ямище до економа, добрий панок, щоб йому черви язик сточили.* Динамізм безсполучникових єдностей конкурує стилістично з простими, не позбавленими цієї ж якості.

Як свідчать дані, у відтворенні усного вияву мовлення структури безсполучникового типу посідають перше місце: вони становлять 44 % від усіх наявних у відповіді Хоми Гудзя речень. Це ознака поширеності цих будов у розмовному мовленні, водночас це й доказ здатності безсполучниковості формувати завдяки різним відношенням предикативних частин доречні до теми діалогу висловлення. У роздуми героя природно вписуються: речення з часовим компонентом (*Наїсть, нап'є вдома, тоді ж гірше буде*), висловлення з уточнювальним компонентом (*А їй одна доля: найми*), фраза з розгортувальною частиною (*Думаєш – возьме хто бідну?*), безсполучникове поєднання з доповнювальним інгредієнтом (*Завтра ж одведеш <...> до економа, добрий панок <...>*).

Відтворення в прямій мові рис розмовно-побутового мовлення – стильова прикмета художнього стилю. Стилістична ж ознака прямої мови – уведення в тканину художнього твору елементів розмовності.

Як засвідчують дібрані дані, у задоволенні стильової ознаки і стилістичних рис художнього різновиду української мови беруть

участь різні види і підвиди безсполучникових складних структур як у поезії, так і в прозі.

Їхні стилістичні властивості не тільки в правдивій передачі мовлення персонажів – однієї з вимог художнього змалювання дійсності. Вони використовуються і в авторській мові і як елементи, що передають інформацію, і як стилістичні засоби образності.

Художність однофункціональних речень, зокрема, визначається здатністю малювати широку картину природи і реакцію людей на її прояви.

Єдину картину осінньої негоди, що навіває безнадію і сум, становить хрестоматійний уривок з «Фата моргана», який починається «*Ідуть дощі*». Тут і: *Пливе у сірій безвісті нудьга, пливе безнадія [і стиха хлипає сум]*, і: *Плачуть голі дерева, плачуть солом'яні стріхи, вмивається сльозами убога земля [і не знає, коли осміхнеться]*.

Словесний малюнок створюється також поєднанням однофункціональних і різнофункціональних безсполучникових утворень, як-от: *При вході в долину ревів водопад, розбиваючись о каміння сріблястою піною; поуз водопаду викутий був у скалі узький вивіз, яким ішлося вгору і далі понад берегом потоку через верхи і полонини аж до угорської країни; се був звісний тодішнім гірнякам «тухольський прохід», найвигідніший і найбезпечніший після дуклянського: десять дооколичних громад, з галицького і з угорського боку, працювали майже два роки над виготовленням сього проходу* (І. Франко). У цьому реченні багатокomпонентна безсполучниковість увиразнена однорідними членами речення, відокремленими зворотами, підрядною частиною, завдяки чому вся безсполучникова конструкція набуває стилістичної вагомості.

Розгляд цього речення переконує в тому, що, незважаючи на багатокomпонентність і безсполучниковість, на наявність зворотів, однорідних членів і підрядної частини, розповідь у ньому зрозуміла, що вказує на здатність безсполучникових утворень формувати легкий для сприймання текст.

Виразну зображувально-естетичну функцію виконують складні безсполучникові речення з послідовним використанням різних видів і підвидів (класифікаційні назви подаються за [2]). У висловленні: *Занедужала перше мати: таки вже старенька була; похиріла неділь зо дві та й переставилась* (Марко Вовчок) – перші два речення виражають обґрунтування, третя – констатує наслідок. Така архітекtonіка висловлення посилює динамізм змалювання аж до фізичного відчуття.

Інші відношення предикативних частин мають місце в такому реченні: *Одно можна додати: Макар Іванович не збрехав: він справді заслаб ... від страху* (М. Коцюбинський). У ньому пояснювальність завершується обґрунтуванням, яке несе в собі експресивні ознаки.

Аналіз дібраного матеріалу дозволяє констатувати, що як у прозовому, так і в поетичному викладі експресія найбільше дає себе знати в різнофункціональних будовах безсполучникових складних речень.

Експресивністю позначено поетичні рядки, побудовані на протиставному відношенні, як, наприклад, у поемі «Маруся Чурай» Л. Костенко: *Було, сльозами набрякають очі, Вона ж сміється кутиками вуст*. Цим реченням розкривається характер людини, створюється образ усміхненої *кутиками вуст* героїні.

На протиставному відношенні будується художня антитеза як чуттєвий образ, пор.: *Я – Оксана, вічна твоя рана, Журна вишня в золотих роях, Я твоя надія і омана, Іскра нероздмухана твоя!* (І. Драч). Приклад переконує в умінні поета передавати за допомогою словесних фарб тонкі відтінки людських переживань, емоцій.

Експресивний відтінок фразі може надавати пропуск уявлюваного слова. У художній літературі значною поширеністю відзначаються безсполучникові відношення з розгортувальним компонентом на зразок: *Я вийшов на двір – свіжий сніг у скверику був такий білий, що мимоволі подумалося про чистий аркуш, з якого все починають з початку* (В. Шкляр); *Лобода наливався гордощами: ось де вивчати життєвий рівень!* (О. Гончар). У першому реченні пропущено слово *бачу*, у другому – *думаючи*.

Експресія притаманна реченням з компонентом умови завдяки відношенню, побудованому на синтаксично непоширених або малоускладнених предикативних частинах, як-от: – *Не схочемо ми, наймуть ямищан* (М. Коцюбинський); *Порушив – пропало* (У. Самчук); *Одержали нові книжки – неси список Першому* (П. Загребельний).

У багатьох випадках такі відношення сприймаються як афоризми, пор.: – *Дав бог святечко – святкуй його* (М. Коцюбинський); *Гляне – опалить* (У. Самчук); *Не буде рук – обнімемось крильми* (Л. Костенко).

Афористичність як виразна ознака речень з умовним відношенням дає себе знати в комбінації із зіставним відношенням предикативних частин, пор.: *Здобудеш – щасливий будеш, не здобудеш – знидїєш або загинеш* (Б. Грінченко); *Не хотіли багатих – не мають багатих, хотіли ідеологію – мають ідеологію* (У. Самчук).

Структура з відношенням умови сприймається крилатим висловом і в парцельованому вияві, як-от: *Здушили сльози – не виходь на люди. Болить душа – не виявляй на вид* (Л. Костенко).

В афористичному змісті безсполучникової структури може брати участь анафора, як у прикладі:

*Найпрекрасніша мати щаслива,
Найсолодші кохані вуста,
Найчистіша душа незрадлива,
Найскладніша людина проста...* (В. Симоненко).

Конструкції з предикативною частиною умови використовуються як засіб змалювання портрета героя. Іван Франко, наприклад, у характеристиці однієї з рис Бенедя Синиці – вболівання за трудівників – вдається до своєрідного конструювання речення з умовною частиною. Воно нагадує схему будови періоду, в якій репрезентовано перелік умов, що спричинюють наслідок. Це таке речення: *Зганьбить майстер челядника не по правді; урве касієр робітникові кільканадцять центів з платні, нажене будовничий чоловіка з роботи без причини або за яке вразне слово – Бенедєві немовби хто ніж встромив в живе тіло*. Період – це троп, образність якого, супроводжувана експресією, незаперечна.

Експресивними виступають речення з транспонованим імперативом на зразок: *[Поважної ходи Роман не знає:] поклич його – він підбіжить з підскоком, пошли куди – подасться так, що тільки пісок закурить* (С. Васильченко); *З'явся дядько тут вдруге – вона б вдруге їх вирядила* (О. Гончар). Своєрідність цих конструкцій у тому, що в них форми наказового способу виступають у ролі умовного, звідси й назва «транспонований імператив» [1]. Здатність форм наказового способу виступати в значенні умовного пояснюється близькістю їхніх модальних планів. О.О. Потебня пояснював це так: «Схожість між способами умовним і наказовим полягає в тому, що обидва вони, на противагу дійсному, виражають не дійсну дію, а ідеальну, тобто уявлювану існуючою в думці мовців» [7, с. 179].

Конструкції такого типу засвідчуються не лише в авторському викладі, а й у мовленні персонажів: *Будь молодший, я б прибив його як пса* (І. Франко). Своєю поширеністю вони обіймають прозові й поетичні тексти, наприклад: *[Мати знала, що] застукай його в хаті білі та ще довідайся, з ким і де був, не помилують* (П. Панч); *Будь щаслива, Добротлива, то й ми в добрі будем* (П. Гулак-Артемівський).

Перенесені з розмовно-побутового мовлення, такі складні безсполучникові структури стали стилістично важливими одиницями художнього зображення.

У поетичних творах безсполучникові складні структури становлять один з поширених прийомів вираження авторського *я*. Найповніше воно будується на основі поєднання предикативних частин з відношенням різних значень, передаваних окремими реченнями. Поезія В. Симоненка «Я – твій ровесник» є яскравим цьому прикладом. Вона складається з трьох строф, до складу яких входять безсполучниково оформлені конструкції. Вірш побудований так:

*Я – твій ровесник, пролісок надії,
Розтоптаний жорстокістю нікчем,
Я – син краси і голубої мрії,
Я – автор ненаписаних поем.
Я – твоя мука і твоє сумління,
Мені кати не обрубали крил:
Із ран моїх бере твоє коріння
Для боротьби і ненависті сил.
Немає в мене страху за плечима –
Я розірвав його одвічний гніт.*

Це твір високого громадянського звучання. У ньому поет стверджує свою життєву позицію логікою змалювання ознак особистого ества, вказівки на муки сумління. Вірш завершується твердженням про перемогу одвічного гніту – страху в своєму житті безсполучниковим реченням із причиновим компонентом. Уся поезія читається одним подихом, кожна фраза витончено закінчена, зміст чітко сприймається. Експресивність фраз незаперечна. Вона виражена не лексичними елементами, як це здебільшого буває в поезіях (пор.: у М. Бажана: *Ніколи, ніколи не буде Вкраїна рабою німецьких катів*), а синтаксичними одиницями – підвидами однофункціональних і різнофункціональних безсполучникових складних речень.

Безсполучникові складні речення застосовні в різних прозових жанрах. Ось один з прикладів залучення цих конструкцій до бурлескно-реалістичного змалювання картини торгу в оповіданні Г. Ф. Квітки-Основ'яненка «Салдацький патрет». У реченні 16 предикативних частин, з яких лише одна приєднана сполучником: *Той купує, той торгує, той божиться, той приціняється, той спорить, той товариство склика; той на жінку гука, ті лаються, ті йдуть могоричі*

запивати; жіноцтво щебече, усі разом розказують і ні одна не слуха, старці співають Лазаря, кобили ржуть, колеса скриплять; той возом іде та кричить: «По глину, по глину!», а назустріч йому викрикує: «По горшки, по горшки!». До переліку внесені чоловіки і жінки, істоти й предмети – прийом створення комічного, що відповідає бурлескній характеристиці розмаїття життя. Художній образ вдався. Поширена в усному і писемному мовленні структура набула нового звучання відповідно до літературного жанру і завдяки майстерності автора.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Проведені спостереження доводять, що письменники послуговуються різними видами і підвидами безсполучниково поєднаних предикативних частин як стилістичними засобами у створенні мистецького полотна. Однак у використанні безсполучникових складних речень поетичні твори поступаються прозовим. Цьому є пояснення: розлоге змалювання подій у прозовому творі вимагає різноманітності стилістичних засобів. Особливості будови віршового викладу, вимоги ритму і рими обмежують використання всіх різновидів безсполучникових складних речень. До того ж поетичні твори, крім поем, характеризуються невживаністю прямої мови, тимчасом як у прозових творах пряма мова – важливий елемент художнього тексту. У прямій мові відзначені всі види і підвиди безсполучникових складних утворень.

Новим у функціонуванні будов безсполучникового типу в художньому стилі виявилось активне використання ускладнених безсполучникових складних структур як естетичного засобу і збагачення мови художньої літератури тропами й афоризмами як елементами словесного малюнка.

У цій розвідці зроблена лише спроба проаналізувати функціонування безсполучникових складних речень як елементів художньо-образної системи прозових і поетичних творів. Чекають вивчення інші стилі української мови на предмет аналізу прогресивних тенденцій у застосуванні їх як синтаксичних і стилістичних одиниць.

Література

1. Гвоздик А. А. Сложные предложения с транспонированным императивом в синонимическом ряду условных конструкций (на материале современного русского языка) : дис. ... канд. филол. наук / А. А. Гвоздик. – Киев, 1984. – 165 с.
2. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові / С. І. Дорошенко. – Х. : ХДП ім. Г. С. Сковороди, 1980. – 152 с.

3. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження / С. Я. Єрмоленко // Мовознавство. – 2005. – № 3–4. – С. 112–125.
4. Изаренков Д. И. Бессоюзное сложное предложение / Д. И. Изаренков. – М. : Рус. яз., 1990. – 163 с.
5. Мова і час. – К. : Наук. думка, 1977. – 188 с.
6. Поспелов Н. С. О грамматической природе и принципах классификации бессоюзных сложных предложений / Н. С. Поспелов // Вопросы синтаксиса современного русского языка. – М. : Учпедгиз., 1950. – С. 338–354.
7. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике / А. А. Потебня. – М. ; Л. : [б. и.], 1941. – Т. 4. – 318 с.
8. Ширяев Е. Н. Бессоюзные сложные предложения в современном русском языке / Е. Н. Ширяев. – М. : Наука, 1986. – 221 с.

Джерела

1. Бажан М. П. Твори в чотирьох томах / М. П. Бажан. – К. : [б. в.], 1985.
2. Васильченко С. В. Вибрані твори / С. В. Васильченко. – Х. : Ранок ; Веста, 2003. – 192 с.
3. Гончар О. Т. Собор : роман / О. Т. Гончар. – К. : Дніпро, 1989. – 270 с.
4. Грінченко Б. Твори : в 2-х т. / Борис Грінченко. – К. : Наук. думка, 1990. – Т. 1 : Поетичні твори. Оповідання. Повісті. – 640 с.
5. Гулак-Артемівський П. П. Твори / П. П. Гулак-Артемівський. – К. : Дніпро, 1978. – 159 с.
6. Драч І. Ф. Крила: Поезії / І. Ф. Драч. – Х. : Фоліо, 2001. – 75 с.
7. Загребельний П. Гола душа. Повість / Павло Загребельний. – К. : Преса України, 1992. – 159 с.
8. Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Вибрані твори / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – К. : Дніпро, 1971. – 367 с.
9. Коцюбинський М. Дорогою ціною: Вибрані твори / Михайло Коцюбинський. – К. : Веселка, 1984. – 205 с.
10. Марко Вовчок. Козачка. Вибрані твори / Марко Вовчок. – К. : Веселка, 1974. – 191 с.
11. Панч П. Твори / П. Панч. – К. : Молодь, 1971. – 446 с.
12. Поезія / Л. Костенко, О. Олесь, В. Симоненко, В. Стус. – К. : Наук. думка, 1998. – 223 с.
13. Самчук У. О. Чого не гоїть огонь : роман / У. О. Самчук. – К. : Укр. письм., 1994. – 23 с.
14. Франко І. Борислав сміється. Повість / Іван Франко. – Львів : [б. в.], 1975. – 247 с.
15. Франко І. Я. Захар Беркут. Повість / І. Я. Франко. – К. : Дніпро, 1979. – 155 с.
16. Шевченко Т. Г. Кобзар / Т. Г. Шевченко. – К. : Дніпро, 1974. – 623 с.
17. Шкляр В. Ключ / Василь Шкляр. – Львів : Кальварія, 2003. – 256 с.

Марцин Светлана. Бессоюзные сложные предложения как функция художественного средства. В статье описано функции всех видов и подвидов бессоюзных сложных предложений, используемых элементами художественно-

образной системы прозаических и поэтических произведений. Как стилистическое средство поэтического и прозаического произведения бессоюзные сложные предложения не уступают другим типам сложных предложений. Подобно им в художественном изложении они приобретают эстетическую роль, а именно – художественного описания событий, явлений, лиц. Успешному использованию их в этой функции способствуют стилистические свойства, обусловленные неупотреблением грамматического показателя связи предикативных частей – союза. Его отсутствие придаёт выражению напряженности, экспрессии в изображении описания природы, изображения жизненных ситуаций, человеческих чувств, переживаний.

Ключевые слова: бессоюзные сложные предложения, художественный стиль, поэтические и прозаические произведения, художественное средство, стилевые признаки, стилистические черты.

Martsin Svitlana. Asyndetic Complex Sentences as a Function of Artistic Means. The aim of the article is to describe the functions of all types of asyndetic complex sentences, used elements of artistic and imaginative prose and poetry. As an artistic style of poetry and prose composition asyndetic complex sentences don't cede of others types of complex sentences. Like them in an art exposition they acquire the aesthetic role namely other literary descriptions of events, phenomena, persons. Successful use in this function contribute to the stylistic characteristics due to disuse of grammatical connection predicative indicator – a conjunction. His absence allows expression of voltage expressivity in image descriptions of nature, transfer of life events, human feelings, emotions.

Key words: asyndetic complex sentences, artistic style, poetry and prose, artistic means, stylistic features.

УДК 811.161,2'367.333

Тетяна Масицька

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ СУБ'ЄКТА ВСЕОХОПНОГО ПРОЦЕСУ

У статті досліджено проблематику синтаксичної залежності та виокремлено семантико-синтаксичну залежність у семантико-синтаксичній структурі речення. Особливу увагу зосереджено на аналізі семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу. Вказано, що здатність предикатних одиниць формувати семантико-синтаксичну залежність впливає на утворення структури семантично елементарного простого речення. Семантика предиката формує семантико-синтаксичну залежність відповідної кількості компонентів,